

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

1040 София, ул. "Славянска" №1, тел.: 02/ 92 37 373 (353), факс: 02/ 987 00 98

Изх. № 10-00-5/ 31. 10. 2004
 (Моля, цитирайте при отговор)

На Ваш №
 Върху в. д. А. 8/2004
 До се разяснява в съзвучие
 с дичи 12.10.2004

**ДО
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

от

**Антон Станков-министър на правосъдието
 по
 конституционно дело № 8 от 2004 г.**

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
 УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ
 СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 21.09.2004 г. съм конституиран като заинтересувана страна по конституционно дело № 8 от 2004 г., образувано по искане на главния прокурор за обявяване за противоконституционни и несъответстващи на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи на разпоредбите на § 2, § 6, т. 5, § 39, т. 2, § 44, § 49, § 82, § 83 и § 90 от Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ДВ, бр. 92 от 27.09.2002 година).

По горното конституционно дело за обявяване противоречието с Конституцията и с Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи на текстове от Наказателния кодекс изразявам следното становище:

I. По претендираната противоконституционност на § 2

С § 2 в Наказателния кодекс (НК) се възстановява института на продължаваното престъпление, като се атакува само добавката в ал. 6 на чл. 26 "както и за престъпления, извършени преди внасяне на

обвинителния акт, но невключени в него”. Изтъква се противоречието й с принципа за равенство на всички граждани пред закона, провъзгласено от чл. 6, ал. 2 от Конституцията и правото на справедлив съдебен процес по чл. 6, т. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

Искането е неоснователно. От оспорвания текст не следва, че по “собствено усмотрение” на прокурора ще се решава кои престъпления ще бъдат включени в обвинителния акт и кои – не. Не може да се приеме, че съставянето на обвинителен акт следва да подлежи “на съдебен контрол или да се влияе от искането на обвиняемия” – съдебният контрол, още по-малко контролът от страна на обвиняемия върху актовете на прокурора не е предмет на НК.

Атакуваният текст визира такива престъпни деяния, които, макар и да са били извършени преди внасянето на обвинителния акт в съда, не са могли да бъдат доказани или дори не са били известни; нещо повече, те могат дори да не бъдат елемент от фактическия състав на продължаваното престъпление. Същинският смисъл на оспорваната добавка е да се предотврати възможността на обвиняемия да шиканира процеса с “признаването” на различни престъпления с цел протакането му във времето и да се предотврати изтичането на давностните срокове.

II. По претендираната противоконституционност на § 6, т. 5

Искането за обявяване за противоконституционна разпоредбата на § 6, т. 5 относно чл. 43, ал. 7 формално би могло да се приеме за основателно. Очевидно е обаче, че се касае за технически пропуск при изброяването в § 89, с който се отлага влизането в сила на текстовете в частта им относно пробацията.

Алинея 7 на чл. 43 регламентира заменянето на едно вече наложено наказание (поправителен труд) с друго (в атакуваната редакция – пробация) при определени условия. При евентуално обявяване на текста за противоконституционен ще се стигне до празнота в закона, тъй като няма да се възстанови “автоматично” старата редакция на алинеята, при която поправителният труд се заменя с лишаване от свобода. В същото време, текстът на ал. 7 в чл. 43 не следва да се тълкува самостоятелно, тъй като е практически свързан с отложените чл. 37, ал. 1, т. 2 и чл. 42а, регламентиращи новото наказание. Именно тези текстове са основни и не може да се приеме, че съдът ще наложи наказание, което не съществува, както се твърди в искането. След като е отложено влизането в сила на пробацията като ново наказание съдът не може да замени поправителния труд с нея, независимо от формалното влизане в сила на чл. 43, ал. 7.

III. По претендираната противоконституционност на § 39, т. 2

Атакуваният § 39, т. 2 относно разпоредбата на **чл. 193, ал. 2** по отношение на думата “невменяем” не е противоконституционен. В искането не се съдържат основания на кой точно конституционен текст противоречи тази норма от НК.

Теоретичните разсъждения за съдържанието на наказателноправното понятие “невменяем” са напълно правилни. Думата “невменяем” се появява в текста на НК (1951), криминализиращ опиването с алкохолни напитки и продажбата на такива на непълнолетен и на “невменяем”, още през 1958 г. и продължава да фигурира в Наказателния кодекс от 1968 г., както и във всички негови последващи промени. Впрочем терминът “невменяем” е употребен и в ал. 1 на чл. 193. Думата (и в двете алинеи) е използвана с нейното общо популярно, а не правно, значение. **Това е неточно, но не противоконституционно.** Атакува се употребеният термин, а не същността на изпълнителното деяние “опие невяменяем” и “продаде ... на невяменяем”. При последваща промяна на НК би могло думата “невменяем” да бъде заменена с израза “лице, умствено недоразвито или страдащо от разстройство на съзнанието”.

IV. По претендираната противоконституционност на § 44

В искането се изтъква противоречие с чл. 4 от Конституцията на част от новосъздадените престъпни състави в **чл. 206, ал. 2.**

Иска се обявяването за противоконституционни само на определен израз от криминализираното с § 44 деяние – “както и когато вещта принадлежи на дееца, но е обременена със залог...”. Отделянето на тази част от престъпния състав обаче напълно обезсмисля останалата, неатакувана част. Новото престъпно деяние фактически представлява санкциониране на нарушение по чл. 155 от Закона за задълженията и договорите – с предложение второ на чл. 206, ал. 2 от НК се предвижда наказателна отговорност за обсебване “и когато вещта принадлежи на дееца, но е обременена със залог **и деецът се разпореди с нея неправомерно, без да запази правата на заложния кредитор**”. По същество в този си абзац искането на главния прокурор съдържа теоретични разсъждения върху облигационното право - в областта на заложното право, които в никакъв случай не обосновават противоречие на текста от НК с чл. 4 от Конституцията.

V. По претендираната противоконституционност на § 49

С този параграф в НК е създадена **нова ал. 3 в чл. 217** относно разпореждане с чужда запорирана или заложена вещ, оставена за пазене.

Атакуваният текст не е противоконституционен, още повече, че не е посочено с коя точно разпоредба от основния закон чл. 217, ал. 3 влиза в противоречие.

Твърдението, че атакуваната норма не съответства на чл. 6, ал. 2 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, е напълно неоснователно. Алинеята гласи, че “всяко лице, обвинено в криминално престъпление, се счита за невинно до доказване на вината му в съответствие със закон”. Това е основен принцип на наказателния процес, а не на материалното наказателно право и затова е некоректно позоваването на него.

VI. По претендираната противоконституционност на § 82 и 83

Атакуваните текстове предвиждат освобождаване от наказание на дееца по искане на пострадалия.

Мотивацията на искането за обявяване противоконституционността на § 82 и 83 е объркана и неясна. Не се разбира дали се оспорва НК или НПК – чл. 343, ал. 2 и чл. 343а, ал. 2 от НК или процедурата по приложението им (или липсата ѝ) в процесуалния закон. И тук позоваването на презумпцията за невинност - чл. 31, ал. 2 от Конституцията и чл. 6, ал. 2 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, е неточно и не обосновава тезата за противоречие на НК с тези актове.

VII. По претендираната противоконституционност на § 90

По своя характер § 90 е преходен и урежда значителен брой случаи, при които има осъдени при действието на отменения чл. 26 от НК лица, като се премахва една явна несправедливост по отношение на осъдените за престъпления, представляващи опасен рецидив.

И в тази си част искането е неоснователно. Действително, никъде в НК не се съдържа определение на понятията “най-тежко престъпление” и “рецидивист”. В първия случай се касае за това от престъпленията по осъдителните присъди, за което по закон се предвижда най-тежко наказание. Очевидно допуснатата граматическа неточност е единственото основание за атакуване на текста. Що се отнася до понятието “рецидивист” – то действително е термин на криминологията, а не на наказателното право, но неговото съдържание не буди съмнения. Макар и не особено точно, в § 90 то е употребено с оглед терминологична икономия вместо “лица, осъдени за престъпления, представляващи опасен рецидив”.

Всичко това води до неточност при употребяването на двете понятия в атакувания текст, а не до неговата противоконституционност.

Непосочването в § 90 на органа, който ще определя кое наказание следва да се изтърпи, не води до практическа неприложимост на текста. Няма съмнение, че този орган е съдът, който се ръководи от чл. 23 НК, тъй като ясно е казано, че става въпрос за присъди, постановени в периода от 08.08.1997 г. до възстановяване института на продължаваното престъпление на 01.10.2002 г.

В тази насока вече има и съдебна практика, която уеднаквява прилагането на оспорваната норма (реш. № 378 от 2003 г. и реш. № 43 от 2004 г. на І Н.О. на ВКС).

Абсурдно е твърдението, че с “акт на Народното събрание” – в случая закон – в противоречие с принципа на чл. 8 от Конституцията за разделение на властите фактически се обезсилват актове на съдебната власт. По тази логика би следвало да се приеме за противоконституционен всеки един закон за амнистия или на още по-голямо основание – всеки указ на Президента за помилване.

С оглед на изложеното, § 2; 6, т. 5; 39, т.2; 44; 49; 82; 83 и 90 ЗИДНПК (ДВ, бр. 92 от 2002 г.) не противоречат на Конституцията както и на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, поради което считам, че искането на главния прокурор като неоснователно следва да бъде отхвърлено.

МИНИСТЪР:

АНТОН СТАЖКОВ

